

Врховниот суд на Република Северна Македонија на Општата седница одржана на 28.04.2021 година, расправајќи по предлогот на Одделот за граѓански дела поднесен врз основа на член 61 став 1 од Деловникот за работа на Врховниот суд на Република Македонија, согласно член 101 од Уставот на Република Северна Македонија и член 37 став 1 точка 1 од Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија“ број 58/2006...96/2019), со мнозинство гласови, го утврди следното:

НАЧЕЛНО ПРАВНО МИСЛЕЊЕ

Во спорови за заштита и спречување од дискриминација кога е истакнато непарично и парично побарување, дозволеноста на ревизијата ќе се цени според вредноста на предметот на спорот за секое одделно барање согласно член 372 став 2 од Законот за парничната постапка.

Образложение

Врховниот суд на Република Северна Македонија како највисок суд во Републиката кој го обезбедува единството во примената на законите од страна на судовите, на општа седница утврди потреба од донесување начелно правно мислење по прашањето за дозволеност на ревизијата во постапки по Законот за спречување и заштита од дискриминација (Службен весник на РМ 50/2010...2018), во случаите кога покрај непарично е истакнато и парично побарување за надомест на штета, кое прашање е од значење за обезбедување на единство во примената на наведениот закон од страна на судовите во корелација со Законот за парничната постапка.

Имено, Законот за спречување и заштита од дискриминација („Службен весник на РМ“ 50/2010...2018), во членот 34 му дава право на лицето кое смета дека поради дискриминација му е повредено некое право да поднесе тужба пред надлежен суд. Во постапката соодветно се применуваат одредбите од Законот за парничната постапка.

Според член 36 став 1 од овој закон, со тужбата може да се бара: 1) да се утврди дека тужениот го повредил правото на тужителот на еднаков третман, односно дејствието кое што го презел или пропуштил може непосредно да доведе до повреда на правото на еднаквост во постапувањето; 2) да се забрани преземање дејствија со кои се крши или може да се прекрши правото на тужителот на еднакво постапување, односно да се извршат дејствија со кои се отстранува дискриминацијата или нејзините последици; 3) да се надомести материјалната и нематеријалната штета причинета со повреда на правата заштитени со овој закон и 4) да се објави во медиумите пресудата со која е утврдена повреда на правата на еднакво постапување на трошок на тужениот, а според ставот 2

од истата законска одредба, барањата од ставот (1) на овој член може да се истакнат заедно со барањата за заштита на други права за кои се одлучува во парнична постапка, ако сите барања се во меѓусебна врска и ако ист суд е стварно надлежен за нив, без оглед дали за тие барања е пропишано решавање во општа или во посебна парнична постапка.

Оттука, произлегува дека во споровите за заштита и спречување од дискриминација самиот материјален закон оставил диспозиција на тужителот, тужбеното барање да го поднесе со деклараторна тужба или тужба за утврдување на повредата и со кондемпнаторна тужба или тужба на одредена чинидба вклучително и барање за надомест на штета причинета со повреда на правата заштитени со Законот за спречување и заштита од дискриминација.

Законот за парничната постапка („Службен весник на РМ“ бр.79/2005...124/2015), во член 28 став 1 пропишал, кога за утврдување на составот на судот, правото на изјавување на ревизија и во други случаи предвидени во овој закон е меродавна вредноста на предметот на спорот, како вредност на предметот на спорот се зема само вредноста на главното барање.

Членот 30 став 1 од истиот закон предвидува да, ако една тужба против истиот тужен опфаќа повеќе барања што се засноваат врз иста фактичка и правна основа, вредноста се определува според збирот на вредноста на сите барања, а според ставот 2, ако барањата во тужбата произлегуваат од разни основи или се истакнати против повеќе тужени, вредноста се определува според вредноста на секое одделно барање.

Одделот за граѓански дела при Врховниот суд на Република Македонија има донесено правно мислење на седница одржана на 23.02.2015 година според кое, во споровите што се однесуваат на непарични побарувања, меродавна вредност е онаа што ја назначил тужителот во тужбата и на чиј износ била платена судската такса, доколку утврдувањето на вредноста на спорот не е уредено на друг начин со Законот за парничната постапка. Кога станува збор за парично побарување, вредноста на предметот на спорот треба да се определи според вредноста на барањето, во која смисла се произнел Врховниот суд на Република Македонија во одлуката Рев1.бр.1349/2010 од 23.02.2011 година според која, во случај кога предмет на спорот е парично побарување, вредноста на предметот на спорот се определува според вредноста на главното барање, независно од вредноста на предметот на спорот што ја определил тужителот во тужбата.

Оттука, во случаите кога е истакнато непарично побарување по некој од основите предвидени во членот 36 став 1 од Законот за спречување и заштита од дискриминација и парично побарување за надомест на штета причинета со повреда на правата заштитени со овој закон, вредноста на предметот на спорот треба да се определи посебно за непаричното и посебно за паричното побарување, а што ќе биде од влијание за дозволеноста на ревизијата за секое од побарувањата.

Правото на изјавување на ревизија е ограничено според вредноста на предметот на спорот на побиваниот дел на пресудата со членот 372 став 2 од Законот за изменување и дополнување на законот за парничната постапка („Службен весник на Република Македонија број 116/210“) кој износ треба да надминува 1.000.000,00. Но, вредноста на предметот на спорот нема да биде од влијание врз дозволеноста на ревизијата во спорови во кои во постапка по жалба второстепениот суд ја преиначил

првостепената пресуда со оглед дека по исклучок од ставот 2 на наведената законска одредба, ревизијата е секогаш дозволена.

Кога станува збор за побарување за надомест на штета причинета со повреда на правата заштитени со Законот за спречување и заштита од дискриминација, а според вредноста на предметот на спорот, износот е во висина која одговара на вредносниот критериум на спорови од мала вредност, ревизијата нема да биде дозволена. Ова, со оглед дека во ставот 5 на членот 372 од наведениот Закон за парничната постапка, одредбата од ставот 2 на овој член не се применува во оние спорови за кои со овој или со друг закон изречно е одредено дека за нив ревизија не е дозволена, како што е тоа случајот со постапките по споровите од мала вредност каде има изречна одредба во членот 438 став од Законот за парничната постапка дека ревизија не е дозволена. Во поткрепа на наведеното е донесеното правно мислење на Одделот за граѓански дела на Врховниот суд на Република Македонија на седницата одржана на 04.07.2014 година според кое, ревизијата не е дозволена кога постапката била спроведена по правилата на редовна (општа) парнична постапка или друг вид на посебна парнична постапка, наместо по правилата на постапката по спорови од мала вредност, а според вредноста на предметот на спорот, износот е во висина која одговара на вредносниот критериум на спорови од мала вредност.

Од овие причини, Општата седница со мнозинство го утврди ова начелно правно мислење.

Врховен суд на
Република Северна Македонија
Општа седница